

Przykład obserwowanej rośliny pokazuje, że każdy gatunek jest jednym z wielu ważnych ogniw w łańcuchu życia. Przydrożny chwast okazuje się być potrzebnym wielu gatunkom. On sam również potrzebuje innych, żeby żyć. To oczywisty dowód na to,

Ryc. 17. Larwa biedronki siedmiokropki *Coccinella septempunctata* także chętnie pożera mszyce oraz inne drobne pluskwiaki. Fot. Maria Olszowska.

że w przyrodzie nie ma organizmów zbędnych. Tak sobie rozmyślałam, wracając do domu z kolejnej obserwacji. „Czego pani tak szuka w tych chwastach?” zapytał mnie uprzejmie Gospodarz Domu, uruchamiając kosiarkę...

Ryc.18. Roślinożerna nimfa pluskwiaka wtyka straszka *Coreus marginatus* nakłuwająca liście roślin i wysysająca z nich sok. Fot. Maria Olszowska.

SUSEŁ MOREGOWANY Z ZAMKU SPISKIEGO (SPIŠSKÝ HRAD) NA SŁOWACJI

Włodzimierz Wojtaś, Agata Stokłosa-Wojtaś (Kraków)

Zachwycać się Zamkiem Spiskim miało okazję miliony turystów. Zapewne wielu z nich zwróciło uwagę na przemykające wśród traw porastających ruiny podgrodzia wyjątkowo zwinne i piękne zwierzątka, lecz niewielu rozpoznało w nich bardzo rzadko już spotykanego susła moregowanego (*Spermophilus citellus*).

Ryc. 1. Zamek Spiski. Fot. Agata Stokłosa-Wojtaś.

Ruiny podgrodzia okazały się niemal optymalne jako miejsce do życia dla tych zwierząt. Susły stanowiąc dodatkową turystyczną atrakcję i nie przynosząc żadnych szkód mogą być tutaj mile widziane. Są zwierzętami aktywnymi w ciągu dnia, więc obecność ludzi dodatkowo chroni je przed naturalnymi wrogami takimi jak – drapieżne ptaki, tchórze czy lisy, któ-

Ryc. 2. Susel moregowany na punkcie obserwacyjnym... Fot. Agata Stokłosa-Wojtaś.

Obserwacja tych zwierząt sprawia dużo radości. Przyzwyczajone do stałej obecności ludzi, praktycznie nie zwracają na nich uwagi – nieustannie szukają pożywienia, bawią się, przeganiają konkurentów ze swoich terytoriów, a spłoszone wydając charakterystyczny pisk natychmiast uciekają do licznych tutaj nor.

re z kolei człowieka boją się i unikają. Oprócz tego mają „dodatek” do swojego naturalnego pożywienia w postaci resztek z prowiantu, który zawsze pozostawiają po sobie niesforni turyści.

Susły są zwierzętami zamieszkującymi tereny otwarte – stopy, pastwiska, nieużytki itp. Wykopują

nory, których podziemna część tworzy cały labirynt chodników, na końcu których znajduje się wyścielona suchą trawą komora mieszkalna. W komorze tej w ciągu wiosny i lata spędzają noce i tam też przysypiają okres zimy. Sen zimowy trwa u susłów aż 7 miesięcy i właśnie stąd wzięło się powiedzenie „śpi jak suszeł”. Odżywiają się głównie zielonymi częściami roślin, bulwami, nasionami i jagodami, swoją dietę

Ryc. 3. ...ze zdobyczą w łapkach... Fot. Agata Stokłosa-Wojtaś.

chętnie uzupełniają owadami, a nawet ptasimi jajami. Rozmnażają się raz w roku, a w miocie bywa od 2 do 11 noworodków, które rodzą się nagie i ślepe.

W Polsce suszeł moręgowany jest niezwykle rzadki – występuje tylko na niewielkim obszarze na pograniczu Dolnego i Górnego Śląska. Jest zwierzęciem objętym ochroną gatunkową.

Ryc. 4. ...i w swojej norce. Fot. Agata Stokłosa-Wojtaś.

PRACE UCZESTNIKÓW ZAWODÓW OKRĘGOWYCH I CENTRALNYCH XXXIX OLIMPIADY BIOLOGICZNEJ WYTYPOWANE DO KONKURSU PRAC MŁODYCH NAUKOWCÓW UE

W dniu 26.10.2010 roku Komisja Komitetu Głównego Olimpiady Biologicznej w składzie: prof. dr hab. Bronisław Cymborowski, prof. dr hab. Andrzej Podstolski, dr Magdalena Sobolewska, dr Piotr Borsuk i mgr Elżbieta Auguścińska przekazała do Krajowego Funduszu na Rzecz Dzieci z siedzibą w Warszawie 15 prac wytypowanych spośród wyróżnionych w czasie

zawodów okręgowych i centralnych XXXIX Olimpiady Biologicznej do Europejskiego Konkursu Młodych Naukowców Unii Europejskiej.

Prace wybrane spośród wyróżnionych w czasie zawodów centralnych XXXIX Olimpiady Biologicznej:

Lp.	Nazwisko i imię ucznia	Tytuł pracy	Okręg	Szkoła	Klasa	Nauczyciel opiekun
1.	Ostaszewska Karolina	Zależność między ilością dostępnego pokarmu a wzrostem i rozwojem mucholówki amerykańskiej (<i>Dionaea muscipula</i>).	Katowice	IX LO im. C.K. Norwida, ul. Jasnogórska 8, 42-200 Częstochowa	III	Renata Malinowska
2.	Pietrzak Maja Karina	Inwentaryzacja flory łągi wierzbowo-topolowego warszawskiego odcinka Doliny Środkowej Wisły (od Mostu Poniatowskiego do Mostu Gdańskiego).	Warszawa	VIII LO im. Władysława IV, ul. Jagiellońska 38, 03-719 Warszawa	II	Wawrzyniec Kofta
3.	Pyzio Monika Anna	Różnorodność zbiorowisk roślinnych i flory użytku ekologicznego „Polana Sucha” w Beskidzie Makowskim.	Kraków	V LO im A. Witkowskiego, Studencka 12, 31-116 Kraków	II	Elżbieta Opozda-Zuchmańska
4.	Jagodzińska Kalina	Przydatność odpadowego podłoża ligno-celulozowego w hodowli grzybni bocznika <i>Pleurotus ostreatus</i> .	Gdynia	III LO z Oddz. Dwujęzycznymi im. Marynarki Wojennej RP, ul. Legionów 27, 81-405 Gdynia	III	Anna Nowak
5.	Wąsik Norbert	Wpływ temperatury na szybkość, długość i głośność śpiewu miecznika <i>Conocephalus fuscus</i> .	Zielona Góra	Społeczne LO, ul. 11 Listopada 33, 68-200 Żary	III	Barbara Mroczek